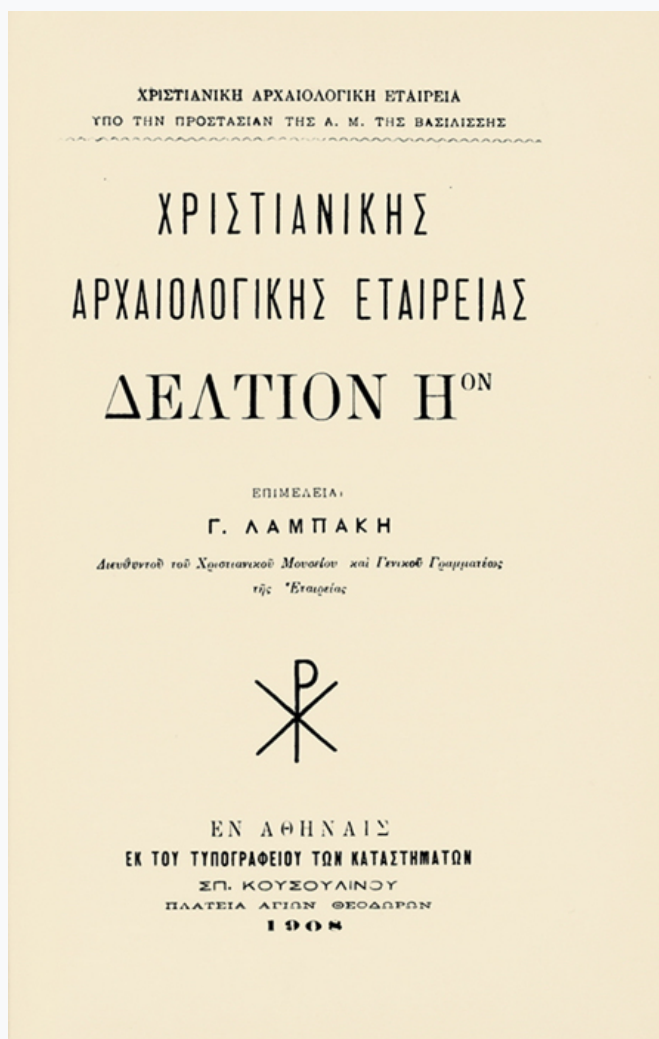

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1908)

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α'

Η αβδηριτική επιγραφή

Αστέριος, ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΧΑΙΟΥ ΕΤΑΙΡ.
"ΟΘΡΥΟΣ"

doi: [10.12681/dchae.1637](https://doi.org/10.12681/dchae.1637)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΡΧΑΙΟΥ ΕΤΑΙΡ. "ΟΘΡΥΟΣ" Α. (2013). Η αβδηριτική επιγραφή. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 62–64. <https://doi.org/10.12681/dchae.1637>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Η αβδηριτική επιγραφή

ΑΣΤΕΡΙΟΣ

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 62-64

ΑΘΗΝΑ 1908-1909

Η ΑΒΑΗΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

Ὁ σεβαστός μοι κ. Γ. Λαμπάκης ἐν τῷ **Σ'** Δελτίῳ σελ. 16, καὶ ὑπ' ἀρ. 183, δημοσιεύει ἐπιγραφὴν τινα, ἣν ἀντέγραψεν «ἐξωθεν τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως [^{Ἀβδήρων}] ἐπὶ φρέατος», ἣς τὴν ἔννοιαν προσπαθήσαμεν νὰ γνωρίσωμεν σήμερον :

	1854	(Ἀναγνώσις)
	ΕΤΟΥΤΟ ΤΟ ΠΥΓΑΔΙ	Ἐτοῦτο τὸ πυγάδι
β	ΗΝΙ ΤΟΥ ΦΡΑ	ἐνι τοῦ φρέατος
	ΤΙ ΤΟ[Υ] ΡΙΓΑ ΤΟΥ ΑΧΗ	τι τοῦ Ρίγα τοῦ ἀχί-
δ	ΡΑ ΚΙ Β(Ε)ΟΔΙΑ	ρᾶ καὶ βοδία
	ΑΠΡΙΛΙΟΥ 8	

1. Παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἐν τῇ πρώτῃ δημοσιεύσει ὡς ἀναλυν-
 μένον **ΛΙ** γραφὴν β', γράμμα τοῦ στίχου 3 εἶν' ἀναμφισβητήτως
 ἐν, τὸ **N** ἀνεστραμμένον ἐξ ἀμαθίας **Λ**, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ εἰς
 ἄλλας νεωτέρας ἐπιγραφὰς ἀναλφαβητικῶν παρατηρήσαμεν. Οὔτω
 πως ἐξηγουμένον τοῦ πράγματος σχηματίζεται τὸ γ'. ἐνικὸν τοῦ
 ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος «**ἔνε**», ὅπως καὶ εἰς πολλὰ μέρη προ-
 φέρεται τρεπόμενος ὁ φθόγγος **ε**, ὡς ὅμοια παραδείγματα καὶ
 ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἐπῆρχον (¹).

2. Ἡ σχηματιζομένη λέξις διὰ τοῦ τέλους τοῦ στίχου 3 καὶ

(¹) Ἐν τοῖς Ἀκαδημειοῖς ἀναγνώσμασι τοῦ κ. Γ. Ν. Χατζηδάκι τομ. Β', σελ. 164, ἀναφέρεται τοιαύτη τροπὴ ἢ ἐν τῇ ἀρχαιότητι τοῦ φθόγγου **Ε** εἰς **Ι**, ὅπως ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ τῇ Θεσσαλίᾳ ἐπῆρχε σύνθηδες τὸ τοιοῦτον. Ἡμεῖς δ' ἔχομεν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς καθ' ἡμᾶς Φιλαρχαίου ἑταιρείας «᾽Οθρυος» ἐπιγραφὴν μεδόνομα «**Ἀ γ α σ ι κ λ ι α ς**» τετραμμένον ἔχον τὸν φθόγγον **Ε** εἰς **Ι** (Δελτίον «᾽Οθρυος» τευχος ζ', σελ. 34—37)—[Σ. Μεταγεν. Ἐν τῇ νέᾳ δ' Ἀγχιώλῳ ἀνεύρομεν ἐπιγραφὴν τῆς ἀρχαίας Πυράσου παρομοίας περιπτώσεως τῆς αὐτῆς ρίζης «**κ λ ε**...» μεταβεβλημένης εἰς «**κ λ ι**...», τοῦ ὀνόματος «**Κ λ ι ο δ α μ ε ι α**»].

τῆς ἀρχῆς τοῦ 4 «φ ρ ά τ ι» προφανῶς εἶναι λατινίζουσα καὶ σημαίνει «ἄ δ ε λ φ ο ὤ». Τοῦτο ἐξηγοῦμεν ἢ ὅτι καὶ σήμερον εὐρίσκονται ἐκεῖ Κουτσόβλαχοι ἐγκάτοικοι ἢ περαστικοὶ ὡς ποιμένες κατὰ τὸ θέρος ἢ τὸν χειμῶνα, ἢ ὅτι ἄλλοτε ποτε (ἂν ὄχι σήμερον) ὑπῆρχον ἐνταῦθα τοιοῦτοι Βλάχοι ἐκ τῶν ὁποίων ὑπελείφθη ἡ ἀνωτέρω λέξις. Ἡ β'. δὲ συλλαβὴ τῆς λέξεως ταύτης, ἡ καὶ ἀρχὴ τοῦ στίχου 4, ἐγράφη ὡς II' ἡμεῖς ὁμως ἐπεκτείνοντες ὀλίγον δεξιᾷ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα τοῦ πρώτου γράμματος ἐσχηματίσαμεν Γ', ἀφῆσαντες τὸ δεύτερον ὡς I.

3. Περὶ τοῦ μὴ σημειουμένου Υ τοῦ πρώτου ἄρθρου «τ ο ὤ» τοῦ αὐτοῦ 4 στίχου ὑπελείφθη ἐξ ἀπροσεξίας ἀβδηρικῆς τοῦ χαράκτου.

4. Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ αὐτοῦ I στίχου, ὅπερ ἐγράφη ἀρχικῶς μὲ κλεισμένα τᾶνω δύο σκέλη κέπομένως σχηματίζον οὔτω τὸ Α, ἡμεῖς σημειοῦμεν μ' ἀνοικία, ἔστω καὶ κεκλεισμένα, τὰ σκέλη ταῦτα, καὶ ἀναγινώσκομεν Α (=η). Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον σχηματίζομεν μετὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπομένου στίχου ὦ τὴν ἀνορθόγραφον μὲν ἀλλ' ὁμως πραγματικὴν λέξιν «ἄ χ η ρ ἄ» δηλαδὴ τοῦ ἔχοντος ἄχυνρα, πωλοῦντος ἢ ἐναποθηκεύοντος.

5. Τὸ γ' καὶ δ' γράμμα τοῦ στίχου ὦ, σημειούμενον ἀρχικῶς ὡς ΓΙ ἡμεῖς, εἰ καὶ μὲ τινα δισταγμόν, ἀνέγνωμεν ΚΙ, δηλαδὴ τὸν σύνδεσμον «κ ι», ὅστις οὔτω προφέρεται «κ ι» πολλαχοῦ νεοελληνικῶς, ἂν μὴ δὲν εἶναι αὐτὸς ὁλόκληρος ὁ σύνδεσμος ἐν τῇ συντεταγμένῃ του μορφῇ «κ ι ι» κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον.

6. Τελευταῖον λέγομεν περὶ τῆς τελευταίας λέξεως τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ ἐπιθέτου «β ο δ ι ἄ», ὅπερ σημαίνει τὸν κάτοχον ἢ πωλητὴν «β ο δ ι ὦ ν» ἢ καὶ τὸν βόσκοντα τοιαῦτα, τὸν βουκόλον. Ἐσχηματίσθη δὲ εἰς «ι ἄ ς» τὸ ἐπίθετον τοῦτο ὅπως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῇ καὶ εἰς «ἄ ς» μόνον «β ο δ ἄ ς καὶ β ο δ ι ἄ ς» —κατὰ τὸ «ρ ο δ ἄ ς καὶ ρ ο δ ι ἄ ς» κλπ. — Ἐπειδὴ δὲ ἡ λέξις σημειοῦται ἔχουσα μετὰ τὸ Β καὶ Ε, λέγομεν ἢ ὅτι ὁ χαράκτης, ὡς μᾶς συνήθισεν ἤδη μὲ τὸν ἀβδηρικισμόν του εἶχε λησμονήσει ὅτι ἔγραψε τὸ πρῶτον γράμμα Β, καὶ ἐπεχείρησε νὰ

διαπράξῃ καὶ δεύτερον τοιοῦτον, ὅτε ἀντελήφθη πλέον τὸ σφάλμα, ἀντὶ δὲ νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸ προὔτιμησε διὰ νὰ μὴ κοπιάσῃ περισσότερον νὰ τὸ ἀφήσῃ ἡμιτελὲς ὁμοιάζον ὡς Ε, ὅπερ προτιμῶμεν νὰ πιστεύσωμεν. Ἡ οὐ ὑπάρχει ἢ ἐπῆρχεν ἐκεῖ, εἰς τὴν μακεδονικὴν ταύτην γωνίαν ἢ διαλεκτικὴ συνήθεια τῆς συνιζήσεως κ' ἐν τῇ συλλαβῇ ταύτῃ τῶν ἀληθῶς ὑπαρχόντων δύο φωνηέντων «ε ο» ἀντὶ ἐνὸς «ο» μακροῦ φθόγγου, ὅπως καὶ εἰς τὴν δευτέραν συλλαβὴν τὸ «α α» ἀντὶ τοῦ μακροῦ «α», ὡς εἶδομεν, συνήθεια τὴν ὁποίαν πρωτοφανῶς βλέπομεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, μὴ ἀπαντήσαντες ταύτην οὐδαμοῦ ἄλλαχοῦ. Ἡ οὐ δὲν συμβαίνει μὲν τοῦτο, ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα φωνήεντα ἀντιθέτως ὄντα ἐν τῇ ἐπιχωριαζούσῃ διαλέκτῳ ἐτέθησαν ἀνιστρόφως ἐπὶ τοῦ σφαλεροῦ χαρακτοῦ «ε ο» ἀντὶ «ο ε» ἢ προτιμότερον «ο ἔ», καθ' ἣν συνήθειαν παρατηροῦμεν κ' ἐν Θεσσαλίᾳ ἐν τῇ λέξει ταύτῃ «β ο ε δ α ζ» ἢ κάλλιον «β ο ἔ δ α ζ», ἐνῶ ἐν Εὐβοίᾳ τὸ δεύτερον τοῦτο, μετὰ τὸ ο φωνῆεν τρέπεται εἰς υ ἢ μᾶλλον διατηρεῖται ἐνταῦθα αὐτὸ τοῦτο τὸ χαρακτηριστικὸν φωνῆεν τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος «β ο υ ζ» τὸ φηλασόμενον εἰς τὰς πτώσεις «ὁ β ο υ ζ, τὸ ν β ο υ ν, ὦ β ο υ, τοῖς β ο υ σί, τοὺς β ο υ ζ», οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν σχηματίζεται τὸ μὲν ζῶον «β ο υ δ ι», ὁ δὲ ἄνθρωπος «β ο υ δ α ζ». ἄλλαχοῦ δὲ πάλιν τὸ ζῶον λέγεται «β ὀ δι» καὶ ὁ ἄνθρωπος «β ο ἔ δ α ζ», ὡς εἴπομεν.

Ταῦτα περὶ τῆς Ἀβδηρικῆς ὄντως ἐπιγραφῆς ταύτης.

Θεσσαλονίκη, 1907, Σεπτέμβριος.

ΑΣΤΕΡΙΟΣ

Γραμματεὺς τῆς ἐν Ἀλμυρῷ Φιλαρχαίου Ἐταιρ. «Ὁδρος»
(Παρεπιδημῶν ἐν Μακεδονίᾳ)

Σημ. — Συγχαίρομεν τὸν ἐπιστέλλοντα ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ ἀναγνώσει.

Γ. Α.